

“Sanat, İnandırıcı Yalanların Birleşimidir”

Penguen dergisinin kurucularından, sevilen karikatürist Bahadır Baruter, son dönemde dijital çizimleriyle oldukça beğeni topluyor. “Tatillere elinde not defteriyle, resim kâğıtlarıyla, boyalarla giden avcı bir çizer asla olmadım. O tip bir şeye asla özenmedim, ilgimi çekmedi” diyen Baruter, dijital çizimin kendisi için daha kolay ve eğlenceli olduğunu söylüyor. Bu ay, Ankara Life dergisi için başarılı karikatürist Bahadır Baruter’i fotoğrafladım ve kendisiyle sizler için keyifli bir söyleşi gerçekleştirdim...

Siz uzun süredir dijital çizimler yapıyorsunuz. Dijital çizim ile kâğıda çizmek arasında ne farklar var? Dezavantajları ve avantajları nelerdir?

Boya açısından ya da tuval ile boğuşmak konusunda biraz zorlanıyordum. Kimisi de dijitalde zorlanır. Benim için dijital yöntem daha kolay ve eğlenceli geldi. Hiç böyle bir şeye bulaşmayıp boya ile uğraşanlarda da bunun tersi oluyor.

Sizin çizimlerinizi incelediğim zaman bilinçaltınızın ve hayal dünyanızın diğer çizilere göre çok farklı olduğunu görüyorum. Rüyalarnızda neler görüyorsunuz?

Bilinçaltınızı yönlendirebiliyor musunuz?
Yok, ben öyle saykodelik deneyimleri yaşamıyorum. Rüya ya da gerçeküstü durumlarım yok. Toksik maddeler kullanarak böyle bir şey yapmışlığım yok. Mümkün olduğunca somut ve gerçek içeren bir adamım. Bildiğin çok realist rüyalar görürüm. Hatta son derece sıkıcıdır. O, benim olmayan tarafım gibi bir şey yani.

İstiklal caddesi çiziminiz vardı. Dev gibi aşırı detay içeren bir çizimdi. Ben onu hayranlıkla incelemiştim. Onu anlatmak ister misiniz?

O, çok severek yaptığım bir iş. Desen zaten macerası çok yorucu, günlerce çalışarak yapılabilecek bir çalışma stili. Çok saplantılı şekilde onu bitirmeye yönelik bir kararın olacak, yaptığın işten zevk alacaksın. Belli bir program dâhilinde de olsa mümkün olduğunca yaratıcı ve verimli olabilmek için enerji sarf edeceksin. Bütün bunlar bir araya gelecek ve o işin altından kalkacaksın falan. Bu benim çok hoşuma giden bir mücadele. Bunu bir kere daha yapmadım. Yaptıysam da sergilemedim. Çizer tarafımı sergileyen bir iş o, ressam olan tarafımı değil de çizgi çizen, desen çizen bir adamı temsil eden bir şey. Aynı deneyimi bir kaç kez daha yaşamak istiyorum. Çünkü o, rüya gibi bir şey. İçine giriyorsun ve günlerce, haftalarca başından kalkmıyorsun. Bir çeşit örümceğin ağ yapması gibi, petekleşme gibi bir hayvanlaşma süreci var orada. Dünyada başka hiçbir şey yokmuş gibi kapanmayı çok seviyorum. O yüzden resim yapmaya benze-miyor. İnce ince örülmüş bir dantel gibi.

Bence sizin çiziminiz Türkiye standartlarının çok çok üstünde bir çizim tarzı. Kendinizi nasıl geliştirdiniz? Aklınıza yaratıcı bir şeyler geldiğinde mi çiziyorsunuz yoksa elinizde sürekli kalem sabahtan akşama kadar çiziyor musunuz?

Hayır hayır, hiç bir zaman sabahtan akşama kadar çizen bir sanatçı olmadım. Tatillere elinde not defteriyle, resim kâğıtlarıyla, boyalarla giden, avcı bir çizer asla olmadım. O tip bir şeye asla özenmedim, ilgimi çekmedi.

Yani bir fotoğrafçı, fotoğraf makinasıyla yaşamalıdır ama bir çizer kalemle yaşamalıdır değil. Benim işim masada başlar ve biter. Doktor gibiyim aslında, çantamla dolaşmıyorum.

Çizime nasıl başladınız? Bu fikir nereden geldi? Para için mi, kendi egonuz için mi çizim yapıyorsunuz?

Para için yapardım gençliğimde. Karikatür, parasız kaldığım bir dönemde imdadıma yetişmişti. Durup dururken kendiliğimden de çiziyordum illaki ama profesyonelleşince maaşımı aldığım derginin bir elemanı olarak yaptığım bir iş. Dolayısıyla ben aslında hep böyleydim, sonrasında karikatür çizmeye başladım gibi bir profil tarif edemem. Ben profesyonel nedenlerle bu işi yapıyorum.

Sizce sanat yalan mıdır?

Yalanlardan oluşur. Ama inandırıcı yalanlar olmak zorundadır. Yalanları inandırıcı kılan, hayallerimizi karşı tarafa görünür aksettirmemizde aracı olan iyi bir enstrümandır. Yani delilerinki biraz daha kendi yalanlarına kendilerini inandırdıkları bir süreçse, sanatçılarınki de o yalanları başkalarına inandırdıkları delice bir süreçtir. Deli ile sanatçı burada ayrılır. Biri kendisi atar tutar ve kendisi inanır, diğeri de atar tutar ve başkalarını inandırır. Yani evet yalandır, evet gerçektir.

Bugüne kadar birçok mizah dergisi çıktı.

Fakat sürekli bir dergideki yazılar bir şekilde ayrılıp rakip bir dergi olarak o derginin karşısına çıktılar. Acaba eski mizahçılar ile yeni mizahçılar arasında bir anlaşmazlık doğuyor ve problem yaşıyorlar, yeni dergi kurduktan sonra yeni nesile aynı problemi mi yansıtıyor? Yoksa bambaşka bir şey mi?

Yok yok, bunun bir okulu yok, mezunları yok. Mezunların profesyonel bir kariyer yapma fırsatları yok. Dolayısıyla da o enerjiji tek bir dergiyeye sıkıştırılmaz.

Çeşitli bahaneler oluşabiliyor. Parçalanarak çoğalmak için bazen anlaşmazlıklar olabilir, bazen gelecek kaygısıyla kendi işini kurmak olabilir. Ben her türlü fırsatı değerlendirerek, içinde bulunduğum dergilerde kavga ve sürtüşmeleri de bir fırsata dönüştürüp kendim ayrılıp bir dergi yaptım. Benim arkadaşlarım da aynı fırsatları değerlendirip kendileri dergiler yaptılar. Yani bunlar çok korkunç kavgalar falan da değil. Minik bir anlaşmazlıktan kendi dergini yapıp batar, çıkarsın. Ya da o dergide kalıp ihtiyarladıkça batarsın. İlki daha verimli, daha güzel bir risk. Cesur, atak, sanatçıya daha çok yakışır bir şey. Galeriler de böyle. (gülüyor)

Ben herhalde ağabeyimden dolayı, okumayı öğrendiğimden beri mizah dergileri okuyorum. Bu sanatla anlatılmak istenen, şu anda mevcut hükümetle ilgili problemler mi? Ben öyle inanıyorum ki bugün totalitarist bir hükümette gelse, sosyalist bir hükümette gelse mizahçılar ve sanatçılar daima muhalefet olacaktırlar.

İktidar her zaman iktidardır yani. İyisi kötüsü olur ama tamamen doğrusu ve tamamen yanlış diye bir şey yoktur. O yüzden karımıza aldığımız şey o gücün zaafı, eksiklikleri, bozuk yanlarıdır. Dolayısıyla iktidarlar her zaman bizim için bir malzeme kaynağıdır. Kim olursa olsun, sosyalist veya faşist diye ayırt edilecek bir şey değil bu. Çünkü insanın insana hükmettiği yerde mizah kendiliğinden yatıştırıcı, yumuşatıcı ya da aydınlatıcı bir misyon üstlenir.

Ben açıkçası mizah dergilerinin muhalefet partilerinden daha çok muhalefet yaptıklarına inanıyorum. Hatta muhalefet partilerine de muhalefet oluyor.

Evet, olabilir. Zaten o yüzden sistem ile ilgili problemleri en iyi dile getiren mecrta mizah-tır. Sistem de zaten muhalefeti de iktidarı da kapsayan bir şey.

BAHADIR BARUTER - UTKU DEMİRSOY